

SAKSFRAMLEGG

Til:
Universitetsstyret

Møtedato:
29.11.2018

Sak:

Søknad om akkreditering og oppretting av Masterprogram i klinisk ernæring

Innstilling til vedtak:

1. Universitetsstyret akkrediterer og godkjenner oppretting av toårig *Masterprogram i klinisk ernæring* (120 studiepoeng) med oppstart høsten 2019. Programmet er adgangsregulert med en opptaksramme på 15 studenter per år.
2. Eventuelt behov for tilleggsfinansiering ut over departementets bevilgning dekkes innenfor Det helsevitenskapelige fakultetets eksisterende budsjettamme.
3. Det helsevitenskapelige fakultetet bes om å følge opp universitetsdirektørens merknader, og om å rapportere til universitetsdirektøren innen 1.10.2021 om status for oppfølgingen av studieprogrammet etter gjennomføring av første programperiode.

Bakgrunn

I denne saken legger universitetsdirektøren frem forslag om akkreditering og oppretting av toårig *Masterprogram i klinisk ernæring* (120 studiepoeng).

Behovet for og etterspørselen etter kliniske ernæringsfysiologer har vært godt dokumentert gjennom flere år, både nasjonalt og regionalt. UiT fikk på den bakgrunn tildelt finansiering for 15 studieplasser i klinisk ernæring (bachelor og master) i revidert statsbudsjett for 2015. Bachelorprogrammet ble opprettet i desember 2015, med oppstart høsten 2016.¹ Det helsevitenskapelige fakultet (Helsefak) ble i samme sak bedt om å utvikle et påbyggende masterprogram, slik at dette kunne tilbys fra og med høsten 2019 når det første studentkullet har fullført bachelorprogrammet.

Styret ved Helsefak vedtok den 28. september 2018 studieplan for *Master i klinisk ernæring*, og fakultetet søker i brev datert 1. oktober 2018 om akkreditering av programmet. Masterprogrammet er utviklet og skal driftes i samarbeid mellom Institutt for samfunnsmedisin, Institutt for klinisk medisin og Institutt for medisinsk biologi. Fagmiljøet utgjøres av ansatte fra hvert av disse tre instituttene.

Per i dag har Universitetet i Oslo (UiO) et femårig integrert masterprogram i ernæring, Universitetet i Bergen (UiB) har bachelor- og to toårige masterprogram i ernæring, mens Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) planlegger å opprette et femårig integrert masterprogram i ernæring.

¹ Sak S 62/15 Søknad om oppretting av bachelorprogram i ernæring, arkivref. ePhorte 2013/6028.

Klinisk ernæringsfysiolog er en beskyttet yrkestittel, og studentene må søke Helsedirektoratet om autorisasjon som klinisk ernæringsfysiolog etter fullført masterprogram. Da bachelorprogrammet i ernæring ble opprettet, påpekte både Helsedirektoratet og UiO at bachelor- og masterprogrammet ved UiT måtte være faglig innrettet slik at de til sammen tilfredsstiller kravene til å kunne få autorisasjon.² For å bidra til å sikre dette, tilbød både Helsedirektoratet, UiO og Kliniske ernæringsfysiologers forening (KEFF) seg å være høringsinstanser. Helsefak har samarbeidet med ernæringsmiljøene ved både UiO og UiB i utviklingen av det omsøkte masterprogrammet, og har i tillegg hatt forslag til studieplan på høring både eksternt³ og internt⁴. Høringssvar er mottatt fra UiB, UiO, NTNU, KEFF, Norsk selskap for klinisk ernæring (NSKE) og Institutt for klinisk odontologi, og finnes [her](#).

Fakultetet har i sin søknad bedt om at kvoteordning for søkere fra Nord-Norge vurderes nærmere. Dette kan imidlertid ikke avklares per nå, og fakultetet er orientert om dette. Problemstillingen vil derfor ikke drøftes videre her.

Kort om det omsøkte masterprogrammet i klinisk ernæring

Masterprogrammet i klinisk ernæring er foreslått som et toårig, norskspråklig fulltidsstudium lokalisert til campus Tromsø. Studieprogrammet er underlagt Forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning, og vil ha krav om politiattest ved opptak.

Programmet er planlagt bygd opp av følgende emner: *Klinisk ernæring 1* (30 studiepoeng), *Klinisk ernæring 2* (14 studiepoeng), *Klinisk praksis* (6 studiepoeng), *Epidemiologi, statistikk og forskningsmetode* (10 studiepoeng) og *Masteroppgave i klinisk ernæring* (60 studiepoeng). Undervisning og praksis skal i hovedsak være profesjonsspesifikk, men skal også gis i fellesskap med studenter fra andre helseprofesjoner for slik å utvikle tverrprofesjonell samarbeidslæring.

Ytterligere informasjon om studieplanen, studieprogrammet og fagmiljøet er vedlagt (*vedlegg 1*). Universitetsdirektøren har i tillegg bedt om avklaring og dokumentasjon av noen forhold som ikke var tilstrekkelig redegjort for i fakultetets opprinnelige søknad, og fakultetets svar på dette er også lagt ved (*vedlegg 2*).

Universitetsdirektørens vurderinger

Det foreliggende forslaget til masterprogram i klinisk ernæring er, slik universitetsdirektøren kan vurdere det, resultat av et solid og grundig arbeid. Kunnskapsdepartementets krav om at masterprogram skal være definert, avgrenset og ha tilstrekkelig faglig bredde, vurderes som innfridd.⁵ Det samme gjelder departementets krav om at masterprogram kun skal opprettes innenfor allerede sterke fagmiljøer.

Det er også positivt at kvalitetssikringen av masterprogrammet er forsterket ved at arbeidet er gjort i samarbeid med ernæringsmiljøene ved UiO og UiB, og at fakultetet i tillegg har sendt forslaget til studieplan på høring til relevante interne og eksterne instanser. Bruk av fagfellevurderinger for å styrke den faglige kvaliteten i studieprogrammene og i de faglige

² Jf. brev fra universitetsdirektøren til Det helsevitenskapelige fakultet 31.3.2016, arkivref. 2016/228.

³ NTNU, UiB, UiO, Finnmark fylkeskommune, Fylkesmannen i Finnmark, Nordland fylkeskommune, Fylkesmannen i Nordland, Troms fylkeskommune, Fylkesmannen i Troms, Tromsø kommune, Helse Nord RHF, Helsedirektoratet, Kliniske ernæringsfysiologers forening og Norsk selskap for klinisk ernæring.

⁴ Idrettshøgskolen, Institutt for farmasi, Institutt for helse- og omsorgsfag, Institutt for klinisk odontologi, Institutt for psykologi og Regionalt kunnskapssenter for barn og unge, Nord.

⁵ Jf. § 3-2 (1) i [Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning](#)

vurderingene som må gjøres i forkant av en akkreditering, vil i økende grad innføres både ved UiT og nasjonalt.⁶ Universitetsdirektørens øvrige merknader gis i det følgende.

Relevans og rekrutteringsgrunnlag: Fakultetet har fremlagt søker- og opptakstall som dokumenterer behovet og interessen for ernæringsstudier i Norge. Fakultetet har i tillegg gjort rede for relevansen av det omsøkte masterprogrammet, både for arbeidsliv og for videre studier. Ordninger som ivaretar et systematisk arbeid med å sikre at studiet er faglig oppdatert, er også beskrevet.

Faglig innhold: Fakultetet viser til at studieplanene for både bachelor- og masterprogrammet ved UiT til en viss grad er lagt opp etter studieplanene ved UiO og UiB. En skisse til fagfordeling utarbeidet av Universitets- og høyskolerådets nasjonale profesjonsråd for ernæring, er også lagt til grunn. I høringssvarene er det blant annet gitt merknader og anbefalinger til programmets læringsutbytte, faglige innhold og vurderingsordninger. Læringsutbyttebeskrivelsene er ifølge fakultetet gjennomgått særlig grundig slik at de ivaretar kravene i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk, herunder at det er sammenheng og progresjon mellom bachelor- og masterprogrammet. Fakultetet oppgir at høringsinstansene har bidratt med gode faglige innspill, som er blitt drøftet og innarbeidet i studieplanen.

Universitetsdirektøren har imidlertid merket seg at Klinisk ernæringsfysiologers forening, Norsk selskap for klinisk ernæring og NTNU uttaler at høringsdokumentet manglet informasjon om det faglige innholdet i UiTs bachelorprogram i ernæring, og at beskrivelsen av masterstudiet var noe generell og lite konkret. Dette har ifølge nevnte instanser gjort det vanskelig å gi noen helhetlig vurdering av det samlede utdanningsløpet, særlig med henblikk på om utdanningen og sluttkompetansen vil favne om hva som kreves for yrkesutøvelsen og for å få autorisasjon som klinisk ernæringsfysiolog. Helsedirektoratet, som er autorisasjonsmyndighet, har ikke avgitt høringsuttalelse, men Helsefak framholder at de har vært i løpende kontakt med direktoratet. Klinisk ernæringsfysiologers forening anbefaler at UiT opprettholder tett dialog med UiO og samtidig følger det pågående arbeidet i Kunnskapsdepartementet med utforming av nasjonale retningslinjer for helse- og sosialfagutdanninger (herunder klinisk ernæringsfysiologi).⁷ Universitetsdirektøren støtter dette, og gir sin anbefaling om akkreditering og oppretting av masterprogrammet under forutsetning av at Helsefak viderefører en nær dialog med Helsedirektoratet for å sikre at de faglige kravene for å få autorisasjon som klinisk ernæringsfysiolog vil være innfridd.

Fagmiljø: Fakultetet har levert en detaljert tabelloversikt over fagmiljøet, som ut fra universitetsdirektørens vurdering dokumenterer innfrielse av langt de fleste fagmiljøkravene for masterstudier (jf. vedlegg 1). Noen fagpersoner er imidlertid under tilsetning. På forespørsel fra universitetsdirektøren bekrefter fakultetet at tilsetninger vil gjøres i løpet av våren 2019, altså før oppstart av programmet (jf. vedlegg 2). Dersom det i påvente av tilsetninger skulle bli nødvendig, vil fakultetet omdisponere eksisterende faglige ressurser slik at fagmiljøet har en tilstrekkelig størrelse og kompetanse tilpasset masterprogrammets egenart, studenttall, samt den undervisning, veiledning og FoU som skal utføres. Ut fra opplysningene som gis i fagmiljøtabellen er likevel universitetsdirektøren usikker på om kravet til hovedstilling og førstestillingskompetanse er

⁶ Meld. St. 16 (2016–2017) Kultur for kvalitet i høyere utdanning, Forslag fra NOKUT om ny akkrediteringsprosess for institusjoner uten selvakkrediteringsfullmakt, samt vedtak i UiT styre i sak S 28/18 Godkjenning av kvalitetssystem for utdanning ved UiT.

⁷ <https://www.regjeringen.no/no/tema/utdanning/hoyere-utdanning/utvikling-av-nasjonale-retningslinjer-for-helse-og-sosialfagutdanningene/id2569499/>

innfridd for alle de sentrale delene av masterprogrammet,⁸ og ber fakultetet gjøre en grundig vurdering av dette.

Som del av fakultetets søknad er en kort beskrivelse fra fagmiljøene ved de tre involverte instituttene over deres forskning og forskningsresultater. En samlet vurdering av om dette fagmiljøet har «dokumenterte resultater på høyt nivå og resultater fra samarbeid med fagmiljøer nasjonalt og internasjonalt» slik Kunnskapsdepartementet spesifikt krever ved oppretting av masterprogram, foreligger imidlertid ikke. Universitetsdirektøren vurderer det likevel som sannsynliggjort at dette er innfridd.

For alle studietilbud med obligatorisk praksis er det et krav at institusjonens fagmiljø har relevant og oppdatert kunnskap fra praksisfeltet, og at det i tillegg er sikret at praksisveilederne har relevant kompetanse og erfaring fra praksisfeltet. Helsefak viser blant annet til at klinisk ernæring inngår i et pågående nasjonalt samarbeid om utdanning og kompetansevurdering av praksisveiledere i helse- og velferdstjenestene⁹, og universitetsdirektøren legger til grunn at nevnte krav er ivaretatt.

Til tross for at fagmiljøet som helhet kan vise til omfattende undervisnings- og veiledningskompetanse, er det et fåtall som har formell universitetspedagogisk utdanning. Som norm for den utdanningsfaglige kompetansen fagansatte minimum bør ha, legger NOKUT til grunn UHRs nasjonale veiledende retningslinjer for universitets- og pedagogisk basiskompetanse.¹⁰ Helsefak viser til at flere i fagmiljøet er tilsatt før de nåværende kravene til utdanningsfaglig kompetanse ble innført. I tillegg har mange fagpersoner sin hovedstilling ved UNN, og med bare 10-20 % bistilling ved UiT får de ikke opptak ved UiTs universitetspedagogiske basisopplæring. Fakultetet fremholder på denne bakgrunn at det på institusjonsnivå er ønskelig med flere kurstilbud innen universitetspedagogikk, herunder tilbud tilpasset ansatte i bistillinger. Utfordringer med å innfri kravene til utdanningsfaglig kompetanse i fagmiljøene er ikke noe Helsefak er alene om. UiT har stor oppmerksomhet om dette, og har blant annet i utviklingsavtalen med Kunnskapsdepartementet fastsatt at UiT skal heve undervisningskompetansen til sine ansatte, klargjøre kravene til undervisningskompetanse og i tillegg sikre at disse vies større oppmerksomhet ved tilsetninger.¹¹ Med henblikk på at NOKUTs krav i tillegg til å *sikre* kompetansen, også innebærer å legge til rette for *oppdatering og utvikling* av slik kompetanse, vurderes det som positivt at fakultetet opplyser at de er i gang med å utrede et eget pedagogikk-emne rettet spesielt mot lærere i bistillinger. Helsefak har ut over dette et eget Senter for helsefaglig pedagogisk utvikling og universitetsdirektøren vurderer det slik at utvikling og sikring av den utdanningsfaglige kompetansen generelt er godt ivaretatt og har fokus ved fakultetet.

Studentutveksling: Internasjonal studentutveksling vil være mulig i tilknytning til arbeidet med masteroppgaven, og skal basere seg på etablerte forskningssamarbeid-/nettverk. Fakultetet opplyser at det er aktuelt å bruke fakultetets eksisterende avtaler som utgangspunkt for mer fagspesifikke avtaler, men vil ta opp dette arbeidet etter at masterprogrammet er godkjent. Universitetsdirektøren tar dette til etterretning, men minner for ordens skyld om at det er et krav at studenter ved alle gradsgivende studietilbud kan tilbys et utvekslingsopphold gjennom

⁸ Jf. § 2-3 (4) i [Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning](#)

⁹ <https://www.uhr.no/nyheter/aktuelt/nasjonalt-samarbeid-om-praksisveiledere-i-helse-og-velferdstjenestene.4211.aspx>

¹⁰ <https://www.uhr.no/temasider/karrieropolitikk-2/nasjonale-veiledende-retningslinjer-for-uh-pedagogisk-basiskompetanse/>

¹¹ <https://www.regjeringen.no/contentassets/549eeb4245384a018368ba98f0e225b2/tildelingsbrev-2018-uit.pdf>

oppdaterte og bindende avtaler, og at relevansen av utvekslingsoppholdet skal være sikret av studietilbudets fagmiljø.

Studieplan: Opptakskravene er ikke korrekt formulert eller tilstrekkelig presise i foreliggende studieplan. Dette er også pekt på i høringen. Universitetsdirektøren vil følge opp dette og noen øvrige merknader direkte med fakultetet etter styrets behandling.

Faglig programledelse: Den faglige programledelsen skal ivaretas av et felles programstyre for bachelor- og masterprogrammet i ernæring. Til sammen skal over 30 fagpersoner, som er ansatt ved tre institutter, bidra i masterprogrammet med i hovedsak små stillingsandeler. Gitt dette, vil programledelsen ha en krevende oppgave med å lede og kvalitetssikre programmet, og dette vil forde en tett og tydelig programledelse med et definert ansvar. UiT skal i tiden fremover systematisere og forbedre ordningene for ledelse av studieprogram. Det skal utarbeides stillingsinstruks for studieprogramledere, og det skal tilbys et eget opplæringsprogram. Dette vil støtte opp om arbeidet med studieprogramledelse ved UiT.

Finansiering: UiT har i inneværende års søknad til Kunnskapsdepartementet om satsingsforslag utenfor rammen, bedt om endring i finansieringskategori for masterprogrammet i klinisk ernæring for å få en økning i den statlige finansieringen.¹² Mulighetene for å få økte tildelinger utenfor rammen er imidlertid begrenset, og Helsefak har bekreftet at eventuelt behov for finansiering ut over den statlige finansieringen vil bli dekket innenfor fakultetets eksisterende budsjettamme (jf. vedlegg 2).

Videre oppfølging: Nyopprettede studier ved UiT skal følges særlig nøye opp etter oppstart. I søknaden orienterer fakultetet om at de vil foreta en grundig evaluering av masterprogrammet allerede etter første studieår, og i tillegg etter at første kull er uteksaminert. Fakultetet skal utarbeide en egen plan som angir hva som skal evalueres, tidspunkt, ansvar og metodikk for evalueringene. Universitetsdirektøren berømmer dette. Det er også til etterfølgelse at fakultetet skal ha et medlem i programstyret fra UiO som vil kunne bidra som referanseramme for den videre programutviklingen, og at samarbeidet med UiO og UiB planlegges videreført blant annet gjennom et felles utdanningsforum. Universitetsdirektøren fortsetter ut over dette at de merknader som er gitt i dette saksfremlegget inkluderes i fakultetets evaluering av masterprogrammet, og at evalueringen utføres i sammenheng med bachelordelen av ernæringsstudiet.

Jørgen Fossland
universitetsdirektør

Heidi Adolfsen
studiedirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Saksbehandler: seniorrådgiver Hege Skarsfjord, Avdeling for utdanning.

Vedlegg:

1. Søknad fra Det helsevitenskapelige fakultet, inkludert studieplan og fagmiljø.
2. Dokumentasjon av øvrige påkrevde forhold.

¹² Jf. styrets vedtak i sak S 35/18 Satsingsforslag utenfor rammen – innspill til Statsbudsjettet for 2020.